

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conferentiæ Theologico Morales

Compendiosè propositæ ac breviter resolutæ Ad Usum Directorum
Conferentiarum Hebdomadalium ... DD. Parochorum, Curatorum,
Confessariorúmque omnium

Ex Materia Septem Sacramentorum Atque Justitiæ De Restitutione
Excerptæ

Sargar, Elisæus

Augustæ Vindelicorum, 1720

De Sponsalibus. à. n. 262.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41194

TITVLVS VII.

De Sponsalibus.

CONFERENTIA, I.

262,

IN Convivio nuptiali invenis propinat puella in futurum Matrimonium, illa respondet, Deus tibi benedicat: bibit vitrum sibi propinatum; elapsis aliquot diebus appellat Juvenis ille puellam sponsam monetque, ut se parat ad brevi celebrandas nuptias; miratur illa hanc postulationem dicens, sibi non constare de ulla promissione futuri Matrimonij

Quæri ergo potest primò, an prædicta propinatio ac responsio contineant rationem sponsalium; & secundò, utrum, si puella nolit contrahere, possit conveniri in Consistorio.

RESOLUTIO. Prima: Nulla orta sunt sponsalia inter Juvenem propinantem & puellam ipsi respondentem. Ratio est: Quia ad sponsalia requiritur mutua repromissio: hic autem ex verbis puellæ non constat mutua repromissio, sed ad summum simplex acceptatio igitur.

RESOLUTIO secunda : si præcessit aliquis tractatus inter Iuvenem & puellam de sponsalibus, nec ex circumstantiis conijci potuit illos fuisse jocos, viderur puellam posse citari ad Consistorium : Ratio est quia benedictio poculi, & ebibitio videntur esse sufficiens signum, puellam affirmasse & amovisse ad postulationem Juvenis : alias fuisset cente dictura, plura requiri ad talem contractum faciendum.

CONFIDENTIA. II.

263

Concupiscentius Juvenis sæpe sollicitat Modestam virginem ad copulam, illa tandem precibus victa concedit ipsi suum corpus, sub hac tamen conditione, ut si evaderet gravida, seam acciperet in uxorem, cui ipse : me hercle non te deseram : illa concipit, idque Concupiscentio insinuat, rogans ut maturescere celebrare nuptias, priusquam vitium appareat, at ille negat se illi unquam eas promississe, cæterum se paratum esse ipsi pecuniam dare : id enim intellexisse se per verba, non te deseram

Quæritur ergo primo : an Concupiscentius vere promiserit matrimonium Modestæ ? secundo, an, si non, teneatur eam nihilominus ducere in uxorem, tertio, an si nolit, ad id compelli possit per Judicem Ecclesiasticum.

RESOLUTIO prima : Si in Concupiscentio revera defuit intentio, nulla fuit promissa

246

missa

missio, & consequenter nespontalia, adeo-
que vi contractus sponsalium non tenetur eam
ducere in uxorem, quia supponitur fuisse nul-
lus.

RESOLUTIO secunda: Nihilominus
tenetur in Conscientia illam ducere ad factum
faciendum damno dato per dolum, quia ipsa
certe usuram corporis sui non concessisset, si
talem dolum obiecisset, ideoque tenetur ipse
factum consensum, mutare in verum; Quod si
tamen ipsa contentetur cum certa summa pec-
cunie, ille ad nil amplius obligabitur.

RESOLUTIO tertia. Si res hæc deferatur
ad iudicem Ecclesiasticum, Concupiscentius
condemnatur ad ducendam Modestam. Ra-
tio est primò, quia verba loquentis seu respon-
dentis ad verba prius locutus, in dubio debent
intelligi juxta sensum prius loquentis, loque-
batur autem prius Modesta de Matrimonio;
Igitur &c. secundè quia præsumptio sumitur
ex communiter contingentibus. *L. inobscuris*
ff. de reg. Jur. non autem reperietur ex *10. vel*
20. honestis puellis una, quæ faciat copiam sui
corporis absque stipulatione de Matrimonio
futuro; Igitur Iudex præsumet de consensu
in Matrimonium per verba, *non te deseram.*

CONFERENTIA. III.

266. Bertha defert ad Iudicem Titium, quòd hæ-
buerit secum copulam carnalem cum pro-
missione Matrimonij, Titius fatetur copulam
ne-

negat promissionem : quid faciendum Judi-
ci ?

¶ Imponendum esse silentium Berthæ, ni-
si possit probare quod asserit : Ratio : Quia
judex non potest ferre sententiam absque ple-
na probatione.

Dicis Bertham esse paratam ad iuramentum
deponendum, quo suppleatur probatio, &
iuramentum ipsi non esse permittendum nisi
semiplenam probationem, si videlicet adducat
unum testem, vel aliquas præsumptiones con- 267.
tra Titium.

CONFERENTIA IV.

Amandus contrahit sponsalia cum Amata
paris quidem conditionis, at imparis fortunæ,
parentibus eorum incijs & idcirco non inter-
rogatis, quod scirentur non daturi consensum,
quin potius ad iracundiam concitandi : quæ-
ritur num ea sponsalia sint valida, ut debeant
fortiri vim effectum.

RESOLUTIO : Amata non contraxit vali-
dè cum Amando : Ratio est : quia universaliter
quando Matrimonium non potest celebrari
absque gravi peccato, ejus promissio est inva-
lida : sed in proposito est sic : nam Parentes
Amatæ graviter indignabuntur, in dèque mul-
ta mala, utputa rixæ, cædes &c. Certo certius
expectandæ sunt : itaque hujusmodi promissio
fuit nulla : neque enim justitia ad malum coo-
peratur.

Pe.

Petes, an Amandus possit Amatam circum
ad Consistorium.

Re. Non posse : quia ubi sponsalia sunt
nulla, non habent jus ad nuptias celebran-
das.

CONFIDENTIA V.

268. PUella honesta ratione paupertatis non po-
test acquirere sponsum suae conditionis
Itaque promittit Matrimonium surdo & caeco
quæritur an valide? Ratio dubitandi est
Quia huiusmodi caecus non videtur posse ad
discere ea, quæ scitu necessaria sunt ad Matri-
monium contrahendum : Itaque facilis est,

RESOLUTIO : Puella illa omnino re-
pellenda est à Matrimonio contrahendo cum
tali, nisi constet eum esse tam perspicacis in-
genij, ut rationem matrimonij satis intelligat.
Ratio est, quia aliàs moraliter impossibile vi-
detur, ut talis vel à seipso, vel ab alio discat
irrequisita ad connubium.

CONFIDENTIA VI.

269. JUVenis faciendo spem Matrimonij Berthæ
primò impetravit usuram corporis : Secundo
cum juramento eidem promisit absolute futu-
ruras nuptias : Tertio coram patre & matre
Berthæ dixit, se esse paratum, eam ducere, si
parentes ipsius non reclamaverint : Denique so-
lemniter coram Parocho contraxit sponsalia,
& tamen tergiversatur tum circa Matrimo-
nium, quod ait, se promississe cum conditio-

ne, tum circa tempus, quia dicit, se opera sua dixisse alicui Magistro ad triennium; Ac proinde non posse se nuptias celebrare ante finitum triennium. Quæritur itaque primo, an juvenis ille teneatur, & possit cogi ducere Bertham. 2. an possit id differre ad triennium, & tertio, quo pacto impediti possit, ne ducat alium, Sit ita que

RESOLUTIO prima: Juvenis ille omnino teneatur ducere Bertham in uxorem, Ratio est, quia id absolutè & cum juramento promissit, nec ob stare potest; secuta posterorum potentibus Berthæ conditio addita, sicut eorum perfectio adonatio condicionem postea non capit, ita ne promissio onerosa.

RESOLUTIO secunda: Bertha non teneatur expectare triennium. Ratio, quia juvenis obstrinxit se illi Magistro primum post sponsalia: non potuit autem se obstringere cum injuria suæ sponsæ: igitur &c. 270.

RESOLUTIO tertia, Episcopus potest prohibere alias nuptias sub anatemate, & parochis imponere, ne quis illum copulet cum alia; Tale enim jus dant ipsi valida sponsalia.

CONFERENCENTIA. VII.

Titius celebravit sponsalia cum Titia, hanc autem postea pœnituit, & ideo ingreditur Religionem. Quæritur ergo an per talem Religionis ingressum sponsalia solvantur. RE-

RESOLUTIO: Eo ipso, quod Sponsus vel sponsa ingreditur Religionem, altera pars in saeculo manens sit libera ab obligatione Matrimonij, Non item ingrediens ante Professionem. Ratio primae partis est, quia ingrediens ipso suo ingressu, quantum in se est, renuntiat sponsalibus: consequenter altera pars potest talem renuntiationem acceptare, & sic liberatur ab onere sponsalium. Altera pars inde constat, quia ingressus non est incompossibilis cum Matrimonio, cum possit iterum egredi.

272.

CONFERENTIA. VIII.

Cajus sponsus Caja, ut liberetur ab onere ducendi Cajam in uxorem, facit verum intrandi Religionem, vel Ordinis sacri susceptionem, Dum autem supplicaret ad Religionem, repulsam passus est, & cum postea vellet suscipere Ordines, non fuit admissus ob defectum scientiae. Queritur ergo, an teneatur celebrare nuptias cum Caja, an vero sit ab ea liberatus per dicta vota.

RESOLUTIO: Si Caja urgeat sponsionem sibi factam, Cajus obligatur cum ea celebrare nuptias. Ratio est; quia sponsalia non dissolvuntur nisi per professionem, vel susceptionem sacrorum Ordinum, cum uterque possit non admitti, ut Cajo contigit.

CON

COFERENTIA. IX.

Inconstantius habuit Sponsalia cum Verecun-
da, & quia hæc noluit ipsi concedere copiam
sui corporis, ille promisit Matrimonium de
futuro Benevolæ sequuta copula carnali, cum
qua postea contraxit Matrimonium in facie
Ecclesiæ: Quæritur ergo primo, an Sponsalia
cum Benevola fuerint valida: secundo, an, si
non, saltem Matrimonium sequens invalida-
verit prima Sponsalia? 273.

RESOLUTIO prima: Priora Sponsalia cum
Verecunda non dirimuntur per posteriora cum
Benevola, non obstante copula carnali. Ra-
tio est, quia posteriora Sponsalia sunt nulla;
utpote sponsio illicita rei alteri jam anteceden-
ter obligatæ: Ergo non possunt irritare prima.

Dices: Subsequentem copulam efficere ta-
lem promissionem validam, cum sit anticipa-
ta quædam traditio corporum: Sed contra:
quia talis copula post Trid. non admittitur ut
conjugalis, sed ut fornicaria: ergo non potest
promissionem ex se invalidam validare: patet
Consequent. Nam eatenus ante Conc. Trid.
copula cum secunda, dissolvebat sponsalia cum
prima, quatenus affectu conjugali adhibebatur:
cum ergo post Trid. non admittatur iste affe-
ctus maritalis, & maneat copula fornicaria,
ea non potest promissionem invalidam validare 274.

RESOLUTIO secunda: Inconstantius re-
nerit Benevolam ducere in uxorem propter 275.

M

dam

damnum ipsi allatum, si non possit alia via re-
sarcire, non autem virtute sponsalium. Ra-
tio est: quia damnum illatum magis urget, ut
ipsi satisfiat.

RESOLUTIO tertia: Matrimonium In-
constantij cum Benevola est validum, ita tamen
ut si Benevola brevi moriatur, teneatur nihil-
ominus Verecundam ducere, si id postulet.
Ratio est, quia Matrimonium est fortius vincu-
lum, cui proinde cedere debent mera Spon-
salia: quia tamen prior obligatio ad Verecundam
non extinguitur per fortius posterius cum Be-
nevola, sed tantum suspenditur, sequitur, il-
lam urgere posse Inconstantium ad ducendam
Verecundam, si ipsa velit.

CONFERENTIA. X.

276. **L**ubricus spondit Lucie suuras nuptias,
interim carnaliter cognoscit Isabellam Lu-
cie sororem, cum eaque, contrahit de presenti
Matrimonio: quid dicendum de hoc Matrimonio.

q. Matrimonium cum Isabella nullum esse:
patet propter impedimentum publicæ hon-
estatis, nec potest postea ducere Luciam prop-
ter impedimentum affinitatis cum ea contrac-
tum per commixtionem carnalem cum Isabel-
la.

CONFERENTIA XI.

277. **R**usticellus promittit sancte puellæ honestum
Matrimonium, postmodum irretitus a mor-
tali alterius negligit puellam: quæ causata apud
Ju

Judicem, à se neglectum optimum Matrimonium occasione celebratorum sponsaliorum cum Rusticello, & ideo urget dici Rusticello, ut vel ducat puellam, vel ei pendat 100. flor. Quæritur, an puella id juste exigat, & an Judex possit Rusticellum ad id cogere per excommunicationem.

RESOLUTIO : Puella juste petit dictam 100. flor. & Judex potest ad id compellere Rusticellum per excommunicationem.

Ratiõ est : quia si in alijs contractibus licet exigere luerum cessans ob culpam alterius, eum non similiter in contractu sponsalicio ? Et quidni judex possit compellere reum ad satisfaciendum Puellæ damnificatæ per eum, absque sua culpa.

CONFERENTIA, XII.

Sponso vel Sponsæ post contractum sponsalium supervenit mutatio, quæ illos reddidit notabiliter deformes, habitualiter infirmos aut minus idoneos ad onera Matrimonii subeunda: Quæritur ideo, an liceat ipsis resilire ?

R. Affirmativè ratio est : Quia rebus notabiliter mutatis omnis promissio desinit obligare : Ergo etiam sponsalicia ; Quia contrahuntur sponsalia cum subintellectu conditione, si res in eodem statu permanferint.

CONFERENTIA, XIII.

Liber Baro Virginem Nobilem sollicitavit ad copulam cum insinuati ore futuri Matrimo-

Ma

nij

nij; renitentem eam, vi oppressit, ingravidavitque: Erat autem Nobilis illa in 4. gradu Baroni consanguinea: Quæritur ergo, ad quid obligetur oppressor?

¶. Regulam generalem esse, quod iniustus damnificator teneatur resarcire damnum illatum: Quod si ergo alia via satisfacere nequeat nobili puellæ gravitatæ per vim, tenetur eam ducere in uxorem. Sed, ais, intercedere impedimentum Consanguinitatis: & ideo Baro tenetur petere dispensationem, quæ super quarto gradu facillè impetrabitur.

CONFERENTIA, XIV.

280. Sponsus rogatur à sua Sponsa, ut se liberam pronuntiet à fide sponsalitia, ille, dimittam te (inquit) si præsentaveris mihi certam summam pecuniæ, utpote propter expensas tui gratia factas, tum etiam quia iste recessus causet mihi aliqualem infamiam: Quæritur, an ista pecuniæ petitio sit iusta, & an Sponsa non peccet resiliendo.

RESOLUTIO prima: per se loquendo possunt & licitè & validè sponsalia legitima dirimi mutuo consensu. Ita omnes DD. ex Reg. jur. *Omnis res (natura sua solubilis) per quascunque causas nascitur, per easdem dissolvitur.*

281. RESOLUTIO secunda: Sponsus non peccat contra iustitiam exigendo aliquid propter infamiam, quam timet, & simul propter expensas in contractu sponsalitia: quia poterant ab

ab initio pacto se obligare ad hujusmodi expensas faciendas ab eo, qui rehlierit absque causa; ergo & in præsenri jure postulantur.

RESOLUTIO tertia. Sponsa videtur venialiter delinquere, dum absque rationabili causa petit sibi remitti mutuum jus. Nam Cap. Præterea, 1. ita statuitur: *Hi, qui de in- eundo Matrimonio purè & sine conditione fidem de- derunt, commonendi sunt, & modis omnibus indu- cendi, ut præstitam fidem observent.*

CONFERENTIA. XV.

Sponsus contrahendo sponsalia cum Fabio- la dixit: *Fulmine peream, si te non duxero: Et Fabiola: Non sit mihi pars in Regno Cælorum, si tibi non rupscuro: Post pœnite Sponsum jura- menti, & ideo petit à Fabiola, instanter rela- xationem promissionis factæ; quæritur, an ea possit salva conscientia ipsam concedere.*

283.

RESOLUTIO est affirmativa: Ratio est, quia illud juramentum non fuit emissum in ho- norem Dei, sed in gratiam partis, ergo pars poterit ex rationabili causa illud remittere: Patet consequentia: quia juramentum tunc se- quitur promissionem: ergo sicut potest Fabio- la remittere jus promissionis, ita & juramenti illam sequentis.

CONFERENTIA. XVI.

284.

Puella inscius Parentibus dat fidem sponsa- liciam juveni, at postea videns, id ægreferte Parentes (est enim divitijs impar juvenis pue-
læ

la, & continet ab irubente juvene remissionem juris sponsalitiij: & dum juvenis parat alia sponsalia, puella consentientibus parentibus vult ratam esse primam pollicitationem, cui se accommodat juvenis relicto per opportuno conubio? tandem Inconstans puella nuntiat juveni, se potius ingressuram Religionem, quam ei nupturam. Quæritur ergo, an juvenis teneatur, puellam pronunciare liberam absque satisfactione pecuniaria.

RESOLUTIO: Non tenetur dimittere puellam inconstantem liberam, illamque obligari ad satisfaciendum juveni pro expensis, quas forrè fecit ratione secundorum sponsalium; & insuper pro damno neglecti percommodi Matrimonij. Ratio est, quia puella potius ex aversione erga juvenem, quam ex amore erga Religionem inducta est ad renuntiandum sponsalibus, & insuper fuit causa omnium damnorum juveni exinde incurtorum: Itaque puella potest ante Religionis ingressum compelli ad satisfactionem debitam juveni.

CONFIDENTI. A XVII.

Sponsa laborans defectu occulto, qui cognitus omnino à sponsalibus contrahendis averteret, contrahit tamen sponsalia non detegendo defectum, quæritur an recte.

Resp. Si defectus ille reddat nuptias minus quidem appetibiles, non tamen perniciosas [cujusmodi sunt paupertas, ignobilitas, aut de.

etioratio] non tenent eum aperire Sponso non inquiringenti, tunc enim Sponsus sibi imputare debet, quod non diligenter inquisiverit de huiusmodi defectibus: si vero defectus sint valde perniciosi nuptijs: ut sunt morbi contagiosi & ad usum generationis vel proles educationem parum habiles [cujusmodi noscuntur esse morbus Gallicus, gravis lepra, gravis infamia, &c.] tunc omnino aperiendi sunt. Ratio est, quia non licet in contractibus defectus illos subicere, qui reddunt rem inhabilem & perniciosam in ordine ad usum, propter quem fit contractus.

CONFERENTIA. XVIII.

Juvenis & Puella inscijs parentibus clam^{285.} contraxere sponsalia, non dubitantes, quin parentes puellæ essent vel negaturi consentum re intellecta, vel difficulter dari, eo quod juvenis sit impar opibus puellæ. Et vero rescientes id parentes minantur filiæ pessimam tractationem: Itaque pœnitent puellæ jus suum remittit quidem Juvenis, eum spe tamen extorquendi pecunias à parentibus ipsius in compensationem. Quæritur ergo an Juvenis iuste postulet pecunias in compensationem.

Resolutio: Juvenis non potest jure aliquid postulare ratione sui damni incurri. Ratio est: Quia Legis auxilio dignus non est, qui se ultro in necessitatem conjecit, non enim

287. norabat periculum disensus parentum; & maiorum fecutorum.

CONFERENCENTIA. XIX.

VNus Sponforum ita incipit abhorre ab altero, ut mallet quidlibet pati, quam huic Matrimonio jungi: quid igitur.

Resp. Gobat hic tract. 10. num. 337. cum abstinendum esse à coactione: Ita enim decidit sacra Congregatio Concilij apud Dianam part. 2. tit. 2. resol. 70.

CONFERENCENTIA. XX.

Sponso advenit ex improvise magna hæreditas, ob quam sponsa fit illi longe impar, quaerit ergo ille aliam sibi opibus parem, dimissa priore: quaeritur, an recte.

288. *Resp. primo Hurdatus disp. 2. de Matrim. differ. 25. cum alius, absolute licere huiusmodi Sponso aliam parem quaerere: omnino contrarium docet Palam. Perez disp. 9. sect. 2. distinguendum esse: vel enim accepit eam propter formæ elegantiam, & tunc non licet illi eam dimittere: vel non, & tunc licebit. Ita refert. Gob. sup. Conf. 19. n. 340.*

289. *Resp. Secundo, probabilius videtur, Sponsum hoc in casu non posse licite dimittere Sponsam*

sam. Ratio est, quia omnes, qui docent notabilem mutationem supervenientem Sponso aut Sponsæ esse sufficientem causam dissolvendi sponsalia, loquuntur de mutatione deteriorante priorem statum (puta de notabili deformitate, habituali infirmitate, oris maleolentia, nimia sævitia, ebriositate, &c.) non ergo admittunt mutationem priorem statum meliorantem, quantumvis notabiliter, præbere æque talem dissiliendi causam. Et certe, si sponsæ prædictæ eadem fortuna obtingeret, sponsus non quæreret aliam, quomodo ergo ille aliam licite quære poterit juxta illud, *Quod tibi non vis fieri, alteri ne feceris.*

CONFÉRENTIA. XXI.

Nobilis contraxit cum Domicella Nobili sponsalia, quod audiens Frater Germanus Canonicus perægrè fert, eo quod Domicella non sit ejus Nobilitatis, quæ exigitur ad Ca. 290. Canonicatum in Tractu Rhenano vel Franco-

conico: potestne ergo illam dimittere.
RESOLUTIO: Licet indignatio Fratris non det per se causam divortij, si tamen omnis propemodum fortuna sponsi dependeat à benevolentia Fratris Canonici, valde difficile redderetur Matrimonium cum tali sponsa, adeoque contractui supervenit notabilis mutatio, quæ sit sufficiens causa divortij, præsertim si proles masculæ non sint aptæ futuræ ad Canonicatum suscipiendum. Ita Gobat cit n.

CONFERENCE. XXII.

292. **P**uella ab uno corrupta contrahit cum alio
sponsalia, quæ ante matrimonium adverte
se esse gravidam, anxiatu multum in con
scientia, idque proponit Confessario
quid ergo Confessarius respondere oportet?

RESOLUTIO huius casus sequitur ex
resolutione casus 17. Quia enim nuptice
ruræ forent verè noxiæ ipso propter pue
perium, lactationem & educationem pro
alienæ, teneretur sponsa aperire huic defectu
admodum perniciosum ipso, in ordine
solvenda sponsalia, si ipse voluerit.

TITVLVS VIII.

De Matrimonio.

CONFERENCE. I.

293. **S**PONSUS in præsentia Parochi & Testi
profert hæc verba ad sponsam, Ego te
cipio in meam Vxorem: & illa, Et Ego te acci